

«Si les ... raïls dels arbres de son veý crexien tant que les cases li foradassen o li volguessen *traucar*, aqueles raïls pot lo senyor de les cases tallar e trencar», *CostTort*. (III, § 11.21, Ol., p. 137); «... lexaren-se córrer a ells, e *traucaren*-los tots ab lurs espases ... e, car aquells cridaven ... tantost que-ls agren *traucats*, fugiren», Arn. de Vilanova a. 1310 (*Raonament d'Avinyó*, NCl. I, 181.1); «Vesec un mur molt espès, e féu-lo *traucar*» (trad. «perforari»); «posava [‘poava’] aygua d’un lac, e metia-la en una cisterna *traucada*»; «Jhesús ... -l seu cors fo -l costat ab lansa *traucats*» (trad. *lancea perforatus*, 227.32); «*traucava* Jhesuchrist ab la lansa per lo costat», *VidesR* (foli 108v2, 257r2, 85r2, 77r1); en els següents, traduint *penetrare*: «la castedat de la Verge *traucava* de tot en tot los coratýes d’aquels qui no eren nêdeus, e-ls retia, quant a ela, totz castz»; «dures con a espines e *trauquen* tota res» (*VidesR*, 62v2, 85v1, i igualment 63v2) (i més cites encara en el gloss. d’aquesta obra).

Encara en el S. XIV: «que-l drap no sia *traucat* ni entreta<1>lat ni barrat» ross., a. 1306 (*RLR* VII, 55); «lo dampnatge, quan li descobri hom lo têt, e li *trauca* hom la casa, per lo mur ad obrar», Vinça a. 1386 (*InvLC*). Ja en aquests dos segles es nota, més o menys gran, majoria rossellonesa. Però amb moltes excepcions: «passa-u per la lloça *traucada*» en el Llibre de Cuina del S. XIV, que es creu val. (*BSCC*, XVI, 169). En el text de Val. del *Libre de St. Soví*, lloça *traucada* està per la *bromadora* del de Bna., però també es troba en aquest: «sí vols fer salsa a pex cuyt ... passa-ho per lossa *traucada*, e bulla ...» (*NCl.* CXV, pp. 235, 208).

Eiximenis, repetidament: «n’hi ha moltes ornades / ab brodat especial: / çabates porten *traucades*, / ab divisa e senyal, / e van ab tapins, polaynes, / e de calces en peal» en un seu poema juvenil (vers intacte en la prosificació del *Libre de les Dones*, i els restants a penes modificats, cap. 24, *EntreDL* I, 180.36); «Pensen los ypòcrits que per molta oració sien axoïts; e no és axí: ans breu oració *trauca* los cels, en quant és pus fervent e pus devota», *Dones*, cap. 339 (p. 495.10, corresponent a *penetra* del text de *Scala Dei*; encara caldria comprovar si en *cantar trencat*, 236.3, no hi ha error de ms. per *traucat*, car també hi ha variant ms. *trenca* en 195.10). És probable, en efecte, que siguin mal copiats per *treucar*, *treüca*.

I fins alguns en el S. XV. *Traucue* ‘forada’ parlant d’una arma, en *Guillem de Varoic*, model o primer esbós del *Tirant* (*NCl.* LVII, 70.16). I el trobem encara en textos poètics val. de fi del S. XV, els quals, per cert, hi fan dièresi entre la *a* i la *u*. Com en el *Somni de Joan Joan*, on es tracta del penis: «Y no anar cercant capmeus / ... / confort, solbits ni medicines / per avivar, / ni fer que pugja rebrotar / lo margalló, / que, *traucat*, ple de corcó, / no ‘s bo a res» (v. 3015); i en la *Vita Christi* d’Is. de Villena, la *b* de «temple ... *trahucat* e foradat» sembla denunciar el mateix. En fi, tot incloent-hi algun d’aquests, Faraudo aplega 6 casos de *traucat* en textos dels Ss. XIV-XV (*BABL* XXIV, 60-61).

Ahuc sembla que alguna cosa n’hagi quedat en punts excèntrics del P. Val.: «*traucar*: foradar repetidament», «*traüc*: forat que es fa *traücant*» anotació d’EnrValor al seu *DFa.* (que comunica J. G. M., c. 1955).

Sembla, doncs, que la dada d’En Valor és un arcaisme de la zona de Castalla, potser mantingut pel caràcter tan conservador de la terminologia sequiera valenciana; i del caràcter arcaic del vocabulari valencià de la zona Aitana-Castalla-Petrer.

En tot cas és un fet que el mot, per més estrany que hagi estat sempre al cast., havia estat d’algun parlar de les zones aragoneses pròximes al cat. o a l’oc.: «*traucado* de lanças e de sayetas», en l’arag. trescentista de Fz. de Heredia (p. p. Umphrey, *RHisp.* XVI, 278, lín. 1036); «24: un fierro de glavi; 25: unas espaldaras e cinco *trabucadores* de fierro, con su maçuelo de fust; 26: hun escalfador de lexiva; ...», inv. arag. de 1390 (*BRÆ* IV, 355).

Més valuosa encara pel caràcter i formes del doc. (gens suspecte d’influència catalana ni literària) és l’aparició del mot en un doc. quatercentista de Terol: «Fco. Gcz. ... ha ovido la muller de P. Gil, e con aquella asaz continuado, *trabucando* paredes e bodegas de ... los vezinos, e *trabucando* e crebantando aquellas en do ella era; ... parientes ... lo trobaran con ella, mas no lo pudieron haver, que por el *trauch* que havia feito se les scapó» a. 1431 (X. Terrado, *Docs. Notar. Turolenses*, Bna. 1984, p. 184). Notem la dièresi, expressada aquí per la *b*, i potser per un signe davant la *u* del subst. I en efecte, encara avui apareix *trauque*, ‘trau’, en l’arcaic parlar xurro de l’alt Millars (c. Villahermosa, Monzó, *An. C. Cu. Val.* XXII, 1951, 257).

Gràcies a aquestes dades arribem, doncs, a la conclusió que, en català i aragonès, el verb *traücar* tingué originàriament tres síl·labes. La *a* i la *u* no formaven diftong. Ja n’hem donat set testimonis coincidents: *S. de J. Joan*, Is. de Villena, Castalla-Valor, inv. arag. de 1390, i els tres de Terol de 1431. Conclusió coronada, encara, per un altre testimoni, més antic i més autoritzat que tots: el de Ramon Llull. Així ho veiem per la versificació dels seus *Rims*: «en lo cor de Jhesú estava restaurat / un petit de sanc, per so que calsigat / no fos per los judeus; mas Longí, al costat, / lo ferí ab la lansa, e ha -l cor *traücat*» (*Rims*, ed. 1936, I, 324). En fi la grafia ms. *treuca* que hem restituit en la p. 195.10 del *Libre* d’Eiximenis, també suposa una pronúncia *træúka*.

A desgrat de tantes excepcions, *trauc* i *traucar* han estat sempre rossellonesos més que res; i *trauc* és allà on es manté en plena vigència: «Mirin, aqueix pobre bací [aquella font abandonada]: / tores, papes, grapaus, ara sols s’hi passen! / ... / llaurens cargols, baven llímaucs, / les taupes fan bösses i *traucs!*» (Saisset, *Catal. d. R.*, 183). El *Trauc* és un paratge molt antic i famós de la ciutat de Perpinyà, abans «*Lo Trauch* de N’Arnau Batlle» (del qual aplega antigues dades Pere Vidal en la seva *Història de Perpinyà*; i cf. *BDC* IX, 252), i encara avui barri de renom, en la vila vella i